

EDIČNÍ POZNÁMKY

Nerudovy dopisy s rodinou Šemberovou nevyšly dosud v této úplnosti. První je začal uveřejňovati V. V. Škorpil, správce Šemberova musea ve Vysokém Mýtě, v královéhradecké Osvětě lidu 1912 a pokračoval ve Zvonu 1913, 1915, 1925. Škorpil otiskl dopisy neúplně, ukázky prokládal vlastním výkladem a citáty z odpovědí Nerudových dopisovatelů. Dopisy Nerudovy s rodinou Šemberovou byly dále tištěny jako doklad k vysvětlení některých otázek jeho života a díla. Tak otiskl Albert Pražák v Čase 5. října 1912 Nerudův dopis Zd. Šemberové s faksimilem básně První jarní (viz zde dopis č. 654, str. 414 a pozn. str. 627) a v Listech filologických 1912 dopis V. K. Šemberovi (viz zde č. 137, str. 100), jenž umožnil vysvětlit Nerudův vztah k nakladateli Ferd. Dattlovi. Podobně Karel Mikula v Časopise Národního musea 1931 otiskl z pramenů literárního archivu Národního musea dva Nerudovy dopisy (viz zde č. 129, 212, str. 95, 149), aby objasnil vznik Písní kosmických. Nejvýznamnější je až dosud výbor z Nerudových dopisů, obsažený ve dvojím vydání knihy Alberta Pražáka Jan Neruda v dopisech (1941, 1950). Autor doprovodil svůj výbor vysvětlujícími charakteristikami adresátů a ukázkami z díla.

Naše vydání otiskuje dopisy podle zachovaných originálů z literárního archivu Národního musea a Šemberova musea ve Vysokém Mýtě, dopisy V. K. Šembery a Zdeňky Šemberové Nerudovi podle zachované korespondence v literárním archivu Národního musea a v archivu literárního odboru Umělecké besedy, uloženém v Národním museu. V několika případech použili jsme opisů L. Poledny z majetku dr. Alberta Pražáka, poněvadž originály jsou zatím neznámé.

Dopisy řadíme chronologicky, při čemž bylo nutno několik set dopisů datovat, a to podle thematických i časových souvislostí, podle Nerudových feuilletonů, vzpomínek a pamětí současníků. Dopisy, které nebylo možno přesně datovat, jsou zařazeny na konec korespondence pod čísla 763—791. Neseřadili jsme dopisy podle adresátů. Adresáta uvádíme křestním jménem vždy u prvního z řady dopisů určených téže osobě. Jinak se čtenář snadno orientuje sám podle formule oslovení. Místa pobytu Nerudova a Šemberových nejsou zpravidla uváděna, je to nejčastěji Praha, Vídeň nebo Vysoké Mýto. Jinak je uvádí Neruda sám nebo poučí o nich poznámka. Data uvádíme nahoře jednotně na řádce s číslem dopisu, ačkoliv Neruda píše je zpravidla dole vlevo. Svoje datování píšeme v hranatých závorkách a odůvodňujeme je v poznámkách.

Text dopisů upravujeme podle zásad, jimiž se řídí vydání Spisů Jana Ne-

rudu v Knihovně klasiků. K tomu ještě připomínáme: Zachováváme Nerudovu kvantitu ve slovech jako *naležeti, napomocen, tvojí* (I. pád množ.; č. 766); sjednocujeme však kolísavé psaní *vyjadření – vyjádření* na *vyjádření*. Je-li grafika Nerudova při psaní *i – í* nezřetelná, píšeme *i/í* podle dnešní normy; Neruda píše totiž tečku nebo čárku nad *í* tak, že spojuje toto znaménko s následující písmenou. Cizí slova píšeme podle jejich dnešního pravopisu, navracíme psaní *engagement* k franc. podobě *engagement*, protože výslovnost není tu jasná. Sjednocujeme kolísavé psaní *trouble, trúbl, trubl* na franc. tvar *trouble*. Pokud Neruda německá slova skloňuje česky, píšeme je s počáteční malou písmenou, na př. *ehrenkarta*.

Psaní vlastních jmen osobních i místních upravujeme podle dnešních zvyklostí, i když odchylky jsou někdy způsobeny důvěrným tónem dopisů (na př. *Datel* m. *Daitel*). Kolísání *Adda – Ada* Neruda sám odůvodnil (viz dopis č. 170, str. 122).

Interpunkci měnili jsme co nejméně, a to jen z důvodů syntaktických, v případech sporných rozhodl autor. Zachovali jsme kolísání v kladení čárky před spojovacím výrazem *a proto*.

V podpisech a podpisových zkratkách vynecháváme tečky, jen v podpisovém typu J. Neruda tečku zavádíme. Nečitelné zkratky píšeme jednotně: JNda, JN, Nd, Nda, N. Tištěný podpis vyznačujeme versálkami.

Děkuji všem, kdo mi poskytli pomoc při mé práci:

Šemberovu museu ve Vysokém Mýtě, jeho správci Oldřichu Karáskovi a řediteli gymnasia v. v. Karlu Finkovi, dále literárnímu archivu Národního musea v Praze, jeho divadelnímu oddělení a archivu Umělecké besedy. Za vzácnou ochotu děkuji slovanskému semináři vídeňské university, jeho řediteli prof. dr. R. Jagoditschovi. Cenné rady poskytli mi dále prof. dr. Miloslav Hýsek, doc. dr. Oldřich Králík a Slezský studijní ústav v Opavě. Vděčně vzpomínám pomoci české redakce Státního nakladatelství krásné literatury, hudby a umění v Praze, zejména redaktorky Marie Liehmové, a pracovníků Brněnských knihtiskáren, základního závodu – Brno. Vděčností jsem zavázán Ústavu pro českou literaturu, redakci Spisů Jana Nerudy, zejména jejímu tajemníkovi dr. Karlu Polákovi, dále všem pracovníkům Ústavu a jeho edičního oddělení, pokud mi pomáhali při práci a jejím dokončení.